

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitaja (AMK)

HENKILÖKOHTAINEN APU ARJEN TUKENA: Esite henkilökohtaisen avustajan tvönsisällöstä

Nina Kokkonen

Opinnäytetyö, marraskuu 2023

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2023
Sairaanhoitajakoulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Nina Kokkonen

Nimeke
Henkilökohtainen apu arjen tukena:
Esite henkilökohtaisen avustajan työnsisällöstä

Tiivistelmä

Henkilökohtainen apu on vammaisille ja sairaille henkilöille tarkoitettu apu, että he voisivat saada arjestaan autettuna oman näköisensä. Asiakkaalla on oikeus osallistua itse oman arjen askareiden ja asioiden suunnitteluun, yhdessä oman avustajan kanssa. Oppaan tarkoitus onkin helpottaa tätä suunnittelua, ja selventää mitä henkilökohtaisen avustajan työnkuvaan kuuluu.

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on lisätä asiakkaiden ja henkilökohtaisten avustajien tietoutta avustajien työtehtävistä. Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa selkeä opas henkilökohtaisen avustajan tehtävistä ONNI-avustajapalveluiden asiakkaille ja avustajille toimintojen suunnittelemiseksi.

Saatu palaute oli positiivista. Esitteen avulla saadaan annettua avustettavalle lyhyesti ja ytimekkäästi tietoa, mitä henkilökohtainen avustaja voi työssään tehdä. Esitteeseen tuli myös yksi lisäsehdotus, mikä on hyvä jatkokehitysajatus. Jatkossa esitettä voidaan muokata ammatillisellekin puolelle ja mahdollisesti myös käännettynä englannin kielelle.

Teoria pohjassa on opinnäyttyössä käytätetty vain luotettavia lähteitä, mitkä löytyvät kaikki lähdeluettelosta.

Kieli
suomi

Sivuja 18
Liitteet 2
Liitesivumäärä 2

Asiasanat
henkilökohtainen apu, vammaisuus, kvalitatiivinen

THESIS
November 2023
Degree programme in Nursing

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Nina Kokkonen

Title
Personal assistance to support every-day life: A flyer describing the task of personal assistance

ONNI-personal assistants

Abstract

Personal assistance is a service of help meant for disabled and sick people to support them live a meaningful every-day life. A customer has the right to join planning their every-day life tasks and happenings together with their assistant. This guide's aim is to help plan this plan making and describe what a personal assistant's job is about.

The aim of this thesis is to increase the knowledge of duties of personal assistant among both customers and personal assistants. The task of this thesis is to make a clear and easy to read kind of guide to share information about personal assistant tasks to ONNI assistant service's customers and workers to plan assistant tasks.

The feedback given has been positive. The results show that with this guide, which is in a form of a short flyer, the customers can be given a compact summary of personal assistant tasks. One improvement suggestion was given which makes a good future improvement idea. Because this flyer includes information about non-professional personal assistant's duties, possible following flyer could be to describe the tasks of professional assistant's tasks. The flyer could be also translated into English.

All the theory of this thesis is only from reliable resources and all of it is found in the references in the end of this thesis.

Language
Finnish

Pages 18
Appendices 2
Pages of Appendices 2

Keywords
personal assistant, disabled, qualitative

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Henkilökohtainen apu	6
2.1	Henkilökohtainen apu ja kenellä siihen on oikeus	6
2.2	Ammatillinen ja ei-ammatillinen henkilökohtainen apu.....	6
3	Vammaisuus, asiakaslähtöisyys ja itsemääräämisoikeus.....	9
3.1	Vammaisuus.....	9
3.2	Asiakaslähtöisyys.....	9
3.3	Itsemääräämisoikeus	10
4	Opinnäytetyön tavoite ja tehtävä.....	10
5	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	11
5.1	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	11
5.2	Toimeksiantaja ja kohderyhmä.....	12
5.3	Tiedonhaku.....	12
5.4	Tuotoksen suunnittelu ja toteutus	12
5.5	Tuotoksen arviointi	14
6	Pohdinta	14
6.1	Tuotoksen tarkastelu.....	14
6.2	Eettisyys ja luotettavuus	15
6.3	Ammatillinen kasvu	16
6.4	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkokehitysajatus.....	17
	Lähteet.....	18

Liitteet

Liite 1	Esite-lehtinen
Liite 2	Palaute kysely

1 Johdanto

Henkilökohtainen apu on vammaispalvelua, joka on avustajan antamaa apua vaikeavammaisille. Avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaisia kykenemään elämään mahdollisimman samankaltaista elämää kuin ei-vammaisetkin henkilöt. Näin voimme ehkäistä syrjäytymistä ja lisätä hyvinvointia. (henkilökohtainenapu.fi 2023) Lait ja asetukset määrittävät henkilökohtaisen avun tarpeen ja tehtävät (vammaispalvelu laki, 675/2023).

Valitsin aiheeksi tuottaa esitteen henkilökohtaisen avustajan työn sisällöstä. Olen nyt työssäni havainnut, että yleinen haaste on, kun avustettava ei tiedä, mitä avustajaa voi pyytää tekemään. Olen myös asiakkailta saanut usein palautetta siitä, miksi ei ole mitään esitettä, josta tehtävät näkyisivät selvästi. Kyselin asiasta myös yhteistyökumppaneilta, jotka olivat myös valmiita ottamaan kyseisen esitteen mielellään käyttöönsä.

Henkilökohtaisen avustajan työn sisältöä kuvaavan oppaan toimeksiantajana on ONNI-avustajapalvelut Joensuu. Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on tuottaa esite asiakkaan ja työntekijän arjen tueksi työn suunnitteluun. Tavoitteena on lisätä asiakkaiden ja henkilökohtaisten avustajien tietoutta avustajien työtehtävistä. Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa selkeä esite henkilökohtaisen avustajan tehtävistä ONNI-avustajapalveluiden asiakkaille ja avustajille toimintojen suunnittelemiseksi.

2 Henkilökohtainen apu

2.1 Henkilökohtainen apu ja kenellä siihen on oikeus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023) määritelmän mukaan henkilökohtainen apu on toisen henkilön antamaa välttämätöntä apua niissä arjen asioissa, joita henkilö ei pysty kokonaan tai osittain itse vamman tai sairauden takia tekemään. Näin tuetaan itsenäisen elämän onnistumista vammaiselle tai sairaalle henkilölle. Palvelun määrittää vammaispalvelulaki.

Henkilökohtainen apu kohdistuu niihin asioihin, jotka henkilö muuten tekisi itse, mutta ei niihin vamman tai sairauden vuoksi kykene. Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vammaista tai sairasta henkilöä toteuttamaan omia valintojaan kotona ja kodin ulkopuolella. Henkilökohtaista apua voi saada harrastuksiin, päivittäisiin toimiin, opiskeluun ja työhön, sosiaalisten kontaktien ylläpitoon sekä yhteiskunnallisten asioiden osallistumiseen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Vammaispalvelulain 8c § säännökset määräävät, kuinka henkilökohtaista apua on myönnettävä, ja lisäksi on huomioitava perustuslain lainsäännökset. Kaikille on turvattava ihmisarvoinen elämä. Avun tuntimäärää mietittäessä, on otettava huomioon avuntarpeen määrä ja laatu sekä avustajan työehtosopimuksen mukaiset säännökset työaika koskien. Avustettavalle on aina tehtävä sekä palveluntarpeen arviointi että palvelusuunnitelma. Apua myönnettäessä on aina mietittävä tuen määrää yksilöllisesti. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

2.2 Ammatillinen ja ei-ammattillinen henkilökohtainen apu

Ei-ammattillista henkilökohtaista apua myönnetään niille, joilla ei ole avun tarpeessaan hoidollisia tarpeita. Apua voi saada päivittäisiin toimiin. Seuraavaksi kuvataan joitakin esimerkkejä näihin liittyen. Liikkumiseen, jos avustettavalla on

käytössään esimerkiksi pyörätuoli tai yksin liikkuminen on muuten haasteellista. Lääkärikäynteihin, jos avustettava tarvitsee toisen ihmisen apua esimerkiksi muistin tueksi tai pyörätuolista nostoihin. Asiointiapuun, jos avustettavalla on näkö- tai kuulo-ongelmia, jolloin avustaja toimii avustettavan korvina tai silminä. Pukeutumiseen, jos avustettava ei sairauden tai vamman takia kykene itse pukeutumaan. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Avustettavan hygieniasta huolehtimiseen, kuitenkin huomioiden, että joillakin hyvinvointialueilla suihkutuspöytä ei kuulu avustajan tehtäviin, toisin kuin pienet hygienian hoitoon liittyvät tehtävät, kuten hammaspesuissa avustaminen, kuuluvat. Vaate- ja ruokahuolto, kauppa-asiointit sekä ruoanvalmistus yhdessä, pyykinpesu ja -kuivaus sekä silitys. Kodinhoito, jolloin avustaja tekee yhdessä avustettavan kanssa pieniä siivousaskareita. Yksi tärkeä osa-alue on sosiaalisissa ja yhteiskunnallisissa toiminnoissa avustaminen. Tällöin autetaan asiakasta olemaan yhteydessä ystäviin ja läheisiin, ja voidaan olla mukana esimerkiksi konserteissa ja festareilla. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Lisäksi avustaja voi olla myös tukena työssä ja työmatkoilla, jos tämä tukee avustettavan työssäkäynnin mahdollisuutta. Työksi katsotaan palkkatyö tai yritystoiminta. Opiskelun tukena, johon kuuluu sellainen opiskelu, mikä tähtää tutkintoon tai ammattiin. Avustajaa voidaan käyttää myös ulkomaille suuntautuvien lomien ja työmatkojen aikana. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Vammaispalvelulain 8 §:n mukaan hyvinvointialueilla ei ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. Tällaisissa tapauksissa palvelu voidaan joko kokonaan siirtää toisen lain alle tai voidaan toimia yhteistyössä esim. kotihoito ja henkilökohtainen apu. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Hyvinvointialueilla on käytössä palvelusääntökirja, mikä määrittää asiakkaan kotiin annettavat hoiva- ja hoitopalvelut. Näillä alueilla palvelua tuotetaan palvelusetelillä, maksusitoumuksella tai ostopalveluna. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Vammaispalvelun tarkoitus on pyrkiä siihen, että lapsen on mahdollista asua kodissaan perheensä ympäröimänä ja heitä tuetaan arjessa selviytymisessä. Palvelu toteutetaan aina perheen kanssa yhteistyössä. Lapsen edun huomioiminen on tässä ensisijalla. Käytössä on kaksi palveluluokkaa, joista luokkaan yksi riittää ei-ammattilinen henkilökohtainen avustaja. Luokka kaksi on se, johon vaaditaan lähihoitajatasoinen avustaja. (Siun soten palvelusetelisääntökirja, 2022.)

Ensimmäisessä palveluluokassa tapahtuva avustaminen on pääasiassa kodissa tai kodin ulkopuolella tapahtuvaa osallistavaa toimintaa. Tätä voi olla esimerkiksi aamuisin kouluun lähtemisen avustamista huoltajan ollessa jo töissä. Tai harrastuksissa käymisen mahdollistamisesta bussilla liikkumisen harjoitteluun.

Toisessa palveluluokassa, on vaikeasti vammaisten lasten perheiden kotiin vievää hoitoapua, mikäli lapsen hoito on erittäin vaativaa. Asiakkaalla voi olla esimerkiksi PEG-ruokintaa, katetrointia tai muuta vastaavaa hoidollista avun tarvetta. Tällöin on vaatimuksena avustajalla, vähintään lähihoitajatasoinen koulutus. (Siun soten palvelusetelisääntökirja, 2022.)

Jos avustettavan tarve perustuu pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan, tällöin henkilökohtainen apu ei ole riittävää. Tällaista hoivaa, hoitoa ja valvontaa, on ainakin lääketieteellisin perustein annettava hoito ja huolenpito. Tällöin työ voidaan jakaa esimerkiksi kotihoidon kanssa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2023.)

3 Vammaisuus, asiakaslähtöisyys ja itsemääräämisoikeus

3.1 Vammaisuus

YK:n vammaissopimuksessa virallinen määritelmä vammaisuudelle on ”Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisien esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.” (Terveysten ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Kaikilla on oikeus yhdenvertaisuuteen vammaan tai sairauteen katsomatta. Oikeusministeriö on laatinut ohjeita ja menetelmiä, joiden tukemana on mahdollista yhteiskunnassa ottaa yhdenvertaisuus huomioon. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018-2019)

Vammaisille henkilöille tulee olla tarjolla palveluita, joiden avulla he pystyvät elämään yhdenvertaisesti sekä osallistumaan yhteisöllisiin toimintoihin. Tällaista apua on esimerkiksi henkilökohtainen apu. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018-2019)

3.2 Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyys lähtee aina asiakkaan tarpeista ja toiveista. Asiakas on itsensä asiantuntija. Hänen tulee saada olla mukana oman palvelunsa suunnittelussa ja olla yhdenvertainen palvelun suunnitelmia laadittaessa. (Korhonen & Virtanen 2015, 237–238).

Kun asiakas tulee kuulluksi ja saa itse osallistua oman palvelun suunnitteluun, se lisää asiakkaan hyvinvointia. Kokemuksen mukaan näin saamme aikaan konkreettista palvelua. Tämä osallistaminen on myös laissa säädetty.

Kaikki viittaa siihen, että asiakkaat ovat tyytyväisempiä niissä palveluissa, joissa asiakaslähtöisyys on huomioitu. (Säätelä Sirkku, 10.3.2020)

3.3 Itsemääräämisoikeus

Susan Eriksonin tutkimuksen mukaan itsemääräämisoikeus terveille ihmisille on itsestään selvyys, mutta vammaisille ei niinkään. Oman äänen ja mielipiteen ilmaiseminen tapahtuu usein läheisen tai jonkun tukihenkilön kautta, joka tuntee kyseisen henkilön toiveet ja tarpeet. Tässä on aina olemassa riski, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus vääristyy. (Eriksson 2008, 168-169.)

Kuitenkin vammaisten kohdalla on otettava huomioon turvallisuus näkökohdat joissakin asioissa, ja valittava kyseistä asiaa koskeva turvallisin vaihtoehto. Tutkimuksen mukaan vammaisen elämä on valtasuhteiden läpikäyntiä. Heidän itsemääräämisoikeuttaan rajoitetaan sekä kodissa, asumispalveluyksiköissä sekä viranomaistahollakin. (Eriksson 2008, 171-173.)

4 Opinnäytetyön tavoite ja tehtävä

Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä asiakkaiden ja henkilökohtaisten avustajien tietoutta avustajien työtehtävistä.

Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa selkeä esite henkilökohtaisen avustajan tehtävistä ONNI-avustajapalveluiden asiakkaille ja avustajille toimintojen suunnittelemiseksi.

5 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on eräänlainen kehittämistyö. Ensin määritellään työn tavoitteet, suunnitellaan toteutus, valitaan menetelmä, aikataulutetaan ja pohditaan tuotoksen arviointi ja saadun palautteen hyödyntäminen. Tavoitteena on yhdistää oppimani teoria ja toimeksiantajan käytännön näkemys asiaan. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla opas-lehtinen, mitä käytetään vaikka perehdytykseen. Tuotos on olennainen osa toiminnallista opinnäytetyötä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos on aina joku konkreettinen tuotos, tässä tapauksessa esite. Opinnäytetyössä tulee myös selvittää millaisesta esitteestä on kyse ja millä tavalla se tehdään ja tuotetaan. Esitteen tekstin tulee olla sellaista, että se on asiakkaalle ymmärrettävää. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51.)

Olennaista on, ottaa huomioon mitä asioita arjesta on noussut esiin ammattilaisilta, näin on mahdollisuus kehittää asioita. Yleensä tähän tehdään jonkunlainen analyysi, mutta minä käytän henkilöstöltäni ja asiakkailtani saamaa aiempaa tietoa. Tätä tietoa tulee peilata aiempaan tutkimus- ja ammattitietoon. Loppujen lopuksi kyse on, etsimisestä, löytämisestä ja tulkinnasta, mikä tuotetaan esitteeseen. (Kostamo, Airaksinen, Vilkkä 2022, 75.)

Opinnäytetyön lähdeaineistona voidaan käyttää jo ennestään tuotettuja toimeksiantajan aineistoja, toimintaa sääteleviä lakeja ja asetuksia sekä asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksia ja näkemyksiä. (Kostamo, Airaksinen, Vilkkä 2022, 46.)

5.2 Toimeksiantaja ja kohderyhmä

Toimeksiantajana toimii ONNI-avustajapalvelut Joensuu. ONNI:ta on mahdollisuus saada henkilökohtaista apua molemmissa palveluluokissa, sekä ammatillisessa, että ei-ammattillisessa.

Kohderyhmäksi valikoitui tämän hetkisen työni kautta henkilökohtaisen avun asiakkaat ja työntekijät, ja heidän tarpeestaan ja toiveistaan saada helposti ymmärrettävä esite avustajien tehtäviin.

Yrityksessä on jo olemassa yhdenlainen esite asiakkaille, mutta se on erittäin raskaslukuinen ja moni sivuinen. Tästä esitteestä on tarkoitus saada huomattavasti paljon selkeämpi ja lyhyempi, missä on tehtävät kerrottu pääpiirteittäin. Esite on tarkoitus tehdä helposti muokattavaksi ammatilliseen, ja ei-ammattilliseen henkilökohtaiseen apuun. Näiden erot, tarkentuvat myöhemmin tässä työssä.

5.3 Tiedonhaku

Olen hakenut tietoa kirjastopalveluista sekä internetistä. Hakusanoina olen käyttänyt, henkilökohtainen apu/avustaja, vammaispalvelulaki, vammaisuus, tutkimuksia vammaisuudesta, itsemääräämisoikeus, asiakaslähtöisyys, asiakasosallisuus, eettisyys, luotettavuus, hyvä esite, uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys, siirrettävyys, toiminnallinen,

5.4 Tuotoksen suunnittelu ja toteutus

Hyvän esitteen ohjeet etenevät loogisesti ja lukijan kannalta hyvässä järjestyksessä. Tekstin tulee olla mahdollisimman selkokielistä ja helposti ymmärrettävää. Oikein kirjoitus ja esitteen ulkoasu ovat lukijan kannalta myös tärkeitä sekä se, että teksti on osoitettu lukijalle. Tärkeysjärjestys on myös tärkeä asia, että lukijalla riittää mielenkiinto lukea esite loppuun saakka. Huolimattomasti

kirjoitettu teksti aiheuttaa lukijalle kuvan, että onko kyseessä ollut lainkaan ammattihenkilö esitteen tekijänä. (Hyvärinen 2005) Olen saanut ohjausta tämän opinnäytetyön tekemiseen usealta eri ohjaajalta. Näin ollen työn luotettavuus minun tekemänä, on monen henkilön vahvistettavissa.

Selkokieli on sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan luettavampaa kuin mitä yleiskieli. Selkokielen tarkoitus on, että nekin ihmiset jotka eivät ymmärrä yleiskieltä tulevat paremmin ymmärretyiksi. Sekä ymmärtävät lukemaansa helpommin. Selkokielen kehittäjänä toimii Kehitysvammaliiton Selkokeskus. (Kotimaisien kielten keskus 2023) Olen pyrkinyt tekemään esitteestä mahdollisimman selkokielistä ja ymmärrettävää.

Väestöstämme noin 11-14% tarvitsisi arjen asioiden hoitamiseen selkokieltä. Selkokieltä tarvitsevat ne jotka eivät pärjää yleiskielellä, esimerkiksi vamman tai sairauden vuoksi kielelliset taidot ovat heikentyneet. Selkokielen käyttö tuo heille tunteen tulla huomatuksi, ja he kokevat olevansa yhteiskunnassa samassa asemassa kuin yleiskieltä käyttävät. (Leskelä 2023.) Esitettä varten olen käynyt tutustumassa selkokieli sivustolla selkokielen perusasioihin liittyviin ohjeistuksiin. Selkokieli on esitteessä tärkeää, koska esite tulee käyttöön vammaispalvelun asiakkaille.

Esitteen (Liite 1) tekoon käytän ONNIn omaa käytössä olevaa yleistä pohjaa, koko A5. Fontti tulee olemaan kooltaan 11 ja tyyli Arial, nämä ovat sopivan selkeää luettavaa asiakkaille.

Esitteeseen ei tule nimeäni, eikä Karelian ammattikorkeakoulun logoa. Tämä siitä syystä, että ONNI haluaa pitää esitteessä vain oman logonsa.

5.5 Tuotoksen arviointi

Tuotosta arvioidaan sillä, oliko siitä hyötyä kohderyhmälle. On myös hyvä pohtia onko tuotoksen taustalla hyvä teoriapohja, onko esite eettisesti oikein tehty ja onko teksti selkeää ja helposti ymmärrettävää. (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen 2018, 207.)

Olen tehnyt palautelomakkeen (Liite 2), jossa kysytään esitteen sisällön selkeydestä ja hyödynnettävyydestä. Kysymyksinä esitin. Saitko lisää tietoa henkilökohtaisen avustajan työnkuvasta? Oliko esitteestä apua työnkuvan selkiyttämiseen? Auttaako esite suunnittelemaan päivääsi avustajan kanssa? Oliko esite selkeä ja helposti ymmärrettävä?

Tuotoksen arviointiin osallistui kokeneita avustajia neljä, avustettavia en kiireellisen aikataulun vuoksi kerennyt saamaan. Tullut palaute oli pääasiassa hyvää, mutta toiveissa oli myös yksi lisäys esitteeseen. ”Henkilökohtainen avustaja ei saa ajaa autollasi, eikä muullakaan tavoin kuljettaa sinua”. ”Matkat tulee suorittaa julkisilla kulkuneuvoilla tai taxilla”. Tämä tullaan lisäämään jatkokehitysajatukseen. Palautteiden mukaan teksti oli helposti ymmärrettävää sekä selkokielistä, mikä olikin suurin tavoite tätä esitettä tehdessä.

6 Pohdinta

6.1 Tuotoksen tarkastelu

Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä asiakkaiden ja henkilökohtaisten avustajien tietoutta avustajien työtehtävistä. Opinnäytetyön tehtävänä oli tuottaa selkeä esite henkilökohtaisen avustajan tehtävistä ONNI-avustajapalveluiden asiakkaille ja avustajille toimintojen suunnittelemiseksi.

Saadun palautteen perusteella, esitteestä tuli sellainen kuin olin ajatellut. Esite auttaa henkilökohtaisen avustettavan ja avustajan tehtävien suunnittelua. Mielestäni esitteestä tuli selkokielineen, mikä oli tarkoituskin. Asiakkaiden on nyt helppo lukea lyhyestä esitteestä, mitä ja miten he voivat käyntien sisältönsä suunnitella.

Mielestäni esitteeseen tuli kaikki oleelliset asia lyhyesti ja ytimekkäästi. Mutta jos olisin valinnut kooksi A4, niin ehkä olisin saanut vielä tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin kirjattua sisällöistä. A4 koosta, olisin saanut myös visuaalisesti kauniimman.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys on koko opinnäytetyön ydin. Eettisyyden arvioimisesta, on olemassa tutkija Pietarisen tekemä kahdeksan kohdan listaus. Opinnäytetyön tekijän täytyy olla kiinnostunut omasta aiheestaan. Aiheeseen on syvennyttävä tunnollisesti, jotta se olisi luotettavaa. Minkäänlainen epärehellisyys ei ole sallittua ja vahinkoa ei saa aiheuttaa. Tekstin täytyy olla ihmisarvoa kunnioittavaa ja moraalisesti asiallista. Tietoa on käytettävä eettisten ohjeiden mukaisesti. Tarkoituksena on saada aikaan mahdollisuus hyvään tuotokseen. Toisia ei saa vähätellä. (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen 2018, 211-212.) Tässä opinnäytetyössä olen käyttänyt ainoastaan luotettavia lähteitä, enkä ole käyttänyt plagiointia. Olen ollut rehellinen ja avoin työtä tehdessäni.

Tässä työssä on noudatettu Helsingin julistuksen (1964) antamia eettisiä periaatteita. Tutkimuseettinen neuvottelukunta, mikä on perustettu 1991, on hyväksynyt korkeakoulujen yleisesti käyttämät ohjeet (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen 2018, 212-216.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuudessa käytetään arviointien perusteina Cuban ja Lincolnin (1981 ja 1985) kriteereitä. Näitä ovat uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. Toiminnallisessa opinnäytetyössä voidaan käyttää näitä kriteereitä. Uskottavuus tarkoittaa sitä, että lukija ymmärtää mistä

opinnäytetyössä on kyse, sekä mistä aineisto on otettu työhön. (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen 2018, 197-198.) Laittamalla lähteet tarkasti ohjeiden mukaisesti opinnäytetyöhöni, voi lukija halutessaan käydä lukemassa alkuperäisen tekstin. Tässä työssä olen toiminut näin.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan työn siirrettävyyttä toiseen tutkimusympäristöön.(Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen 2018,197-198.)

Esitettä on tarkoitus pystyä hyödyntämään myös muissa toimeksiantajan yksiköissä valtakunnallisesti.

6.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen venyi minulla viime tippaan, opiskeluoikeuteni päättyy nyt vuoden loppuun. Jos olisin aloittanut jo paljon aiemmin ei olisi tullut niin kiire ja olisin voinut saada työstä huomattavasti paljon paremman kaikilta osin. Olen koko opintojeni ajan antanut töiden viedä mukanaan, vaikka opiskelut olisi pitänyt kuitenkin laittaa etusijalle. Tavoitteenani on kuitenkin ollut valmistua joku päivä sairaanhoitajaksi.

Loppujen lopuksi huomasin opinnäytetyön tekemisen olevan ihan mukavaa ja sopivan haastavaa, välillä jopa liiankin haastavaa, mutta tähän nyt olen selvinnyt. Aiheeksi olisin varmaan aiemmin osannut valita sellaisen, mistä olisin löytänyt enemmän teoriaan lähteitä. Koin hankaluudeksi kiireellisen aikataulun myötä löytää kunnolla lähteitä, näin ollen niitä onkin todella minimaalisesti.

Iso apu minulle oli ohjaajien tuesta, sekä uudesta ”oppari-tiimi” kokeilusta koululla. Jossain vaiheessa olin jo varma siitä, etten saa koko työtä aikaiseksi ajallaan, mutta tuon tiimin ansiosta koen onnistuneeni.

Esitteen tekeminen oli minulle kokonaan uusi asia. Jouduin etsimään tietoa esimerkiksi selkokielisyydestä, että sain esitteestä ymmärrettävän. Saamani palautteen perusteella, koen onnistuneeni siinäkin jotenkuten. Kokemushan sen sitten loppujen lopuksi käytännössä näyttää millainen siitä käytännössä tuli.

Koen nyt kuitenkin niin, että minulle ei ole enää mikään peikko lähteä etsimään tietoa tulevaisuudessa samankaltaisiin tehtäviin. Mutta jos niin tapahtuu, otan siihen enemmän aikaa ja suunnittelen ajankäytön etukäteen.

6.4 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkokehitysajatus

Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää mahdollisesti ONNIssa valtakunnallisesti, eikä vain Joensuussa. Jatkokehitysajatuksena ajattelen, että esite voitaisiin kääntää englannin kielelle. Esite on myös helposti muokattavissa ammatillisen puolenkin käyttöön. Jatkossa esitteeseen suunnitellaan myös tullut ehdotus palautteen perusteella.

Jos esitteen koko kasvatettaisiin A4:n kokoon, niin silloin siihen saadaan kirjattua vielä tarkemmin auki tehtävän kuvaukset. Ammatilliselle puolelle tuo A5 ei ihan välttämättä riitä, koska siellä on enemmän avattavia työtehtäviä.

Lähteet

Henkilökohtainen apu.fi. 2023. Mitä on henkilökohtainen apu? <https://henkilo-kohtainenapu.fi/mita-henkilo-kohtainen-apu/> Kynny ry:n ylläpitämä sivusto.

Hyvärinen 2005. https://www.duodecimlehti.fi/duo95167_17.11.2023

Eriksson, S. 2008. Erot, erilaisuus ja elinolot-vammaisten arkielämä ja itsemäärääminen. Helsinki: Kehitysvammaliiton tutkimuksia 3.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230675> 17.11.2023

Finnish Journal of eHealth and eWelfare <https://journal.fi/finjehew> 11.9.2023

<https://henkilo-kohtainenapu.fi/> 9.11.2023

Kankkunen, P., Vehviläinen-Julkunen, K. 2018. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Korhonen, L. 2020. Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialuejohtaja Yhtymähallitus 30.5.2022 § 123

Korhonen M. & Virtanen T. 2015. Digitaalisuus ja asiakaslähtöisyys sosiaali- ja terveydenhuollossa – kansalaisen omat tiedot hyötykäyttöön. Finnish Journal of eHealth and eWelfare 7(4), 237-239. <file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/53522-Article%20Text-50912-1-10-20151221.pdf>

Kostamo, P., Airaksinen, T. Vilkka, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Helsinki: Art House Oy

Kotimaisten kielten keskus. 2023. Selkokieli. https://www.kotus.fi/kieli-tieto/hyva_virkakieli/miksi_virkakielta_kannattaa_parantaa/selkokieli

Leskelä, L. 2023. Yli miljoona Suomalaista tarvitsee selkokielä

<https://avoinhallinto.fi/blogi/yli-puoli-miljoonaa-suomalaista-selkokielta/> 18.11.2023

Siun soten palvelusääntökirja. 2022. <https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561169/Palvelusetelis%C3%A4%C3%A4nt%C3%B6kirja+yleinen+osa+2022.pdf/c84cab0f-4e12-4cb8-98a5-c042380c6d5c>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2018. Oikeus osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen kansallinen toimintaohjelma 2018-2019. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2/2018. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160666/STM_2_18_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Säätelä, S. 2020. Asiakasta on kuultava terveydenhuollossa.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2023.

Vammaispalvelulaki 675/2023 <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja>
6.11.2023, 9.11.2023

Vammaispalvelujen käsikirja. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/vammaisuus>

Vilka H. & Airaksinen T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. KUSTANTAJAN KOTIPAikka: Tammi.

Kiitos, että valitsit ONNI-avustajapalveluiden henkilökohtaisen avustajan. Tässä Sinulle avustajan työhön kuuluvia asioita tiedoksesi. Avustaja tekee asioita kanssasi yhdessä, ei puolestasi. Tällä tuemme Sinun oman toimintakyvyn ylläpitämistä mahdollisimman pitkään.

Avustajan työnkuva

♥ Sinun pukeutumisessa ja pienissä hygienia asioissa avustaminen. Suihkutus ei kuulu avustajan tehtäviin, hän voi kuitenkin avustaa Sinut suihkuun ja sieltä pois.

♥ Päivittäisissä pienissä kodin askareissa auttaminen kuten, pyykkihuollon, imuroinnin, siistiminen ja ruoan valmistaminen yhdessä kanssasi. Isot viikkosivoukset eivät ole osa avustajan tehtävää.

♥ Asiointiapu kuten kauppa käynnit, virasto ja pankki asioiden hoitaminen kanssasi. Avustaja ei saa käsitellä rahaa tai muita maksuvälineitäsi, joten Sinun on oltava mukana käynneillä.

♥ Tukenasi mukana lääkärikäynneillä

♥ Vapaa-ajan harrastuksissa avustaminen

♥ Jos olet saanut vammaispalveluista oikeuden vapaa-ajan avustukseen, tämä tulee tapahtua kodin ulkopuolella.

Hei,

Olen tehnyt opinnäytetyönäni esitteen henkilökohtaisen avustajan tehtävistä. Toivoisinkin nyt sinun lukevan sen ja vastaavan muutamaan kysymykseen tähän alle.

-saitko lisää tietoa henkilökohtaisen avustajan työnkuvasta?

-oliko esitteestä apua työnkuvan selkiyttämiseen?

-auttaako esite suunnittelemaan päivääsi avustajan kanssa?

-oliko esite mielestäsi selkeä ja helposti ymmärrettävä? Jos ei, niin mitä toivoisit lisättävän/muutettavan?

Kiitos ajastasi, Nina Kokkonen